

Ikmēneša ziņas

Uzkrājumi un ieguldījumi

Restarts pēc pēkšņās darbības pārtraukšanas?

2020. gada jūnijs

Tirgus apskats

Maijs bija jau otrais mēnesis pēc kārtas, kurā atsākās akciju augšupeja pēc krasā krituma martā. Protams, tirgos galvenais jautājums bija par COVID-19 pandēmijas sekām, pievēršot arvien lielāku uzmanību valstu robežu atvēršanai, izolācijas mazināšanas pasākumiem un to iespējamo ietekmi uz ekonomiku. Svārstīgums tirgos turpināja samazināties no aprīlī novērotajiem līmeņiem, liecinot par spriedzes mazināšanos investoru vidū, taču investori joprojām modri uzmanīja notikumu attīstības gaitu. Daudzās valstīs ir vērojamas pozitīvas koronavīrusa izplatības situācijas stabilizēšanās pazīmes. Tomēr, neraugoties uz statistikas rādītāju uzlabošanos, vēl ir pārāgri spriest par veselības aprūpes sistēmas perspektīvam. Jaunu uzliesmojumu risks vēl joprojām uzskatāms par augstu un rada bažas. Turpināsies masveida testēšana un jaunu tehnoloģiju (piemēram, veselības pārbažu veikšana un sekošana fizisko personu kustībai, kur jaunu uzliesmojumu risks ir vislielākais), un citu metožu izmantošana, lai apkarotu vīrusa izplatīšanos, kas ļautu pēc iespējas drīzāk atgriezties pie normālākas ikdienas dzīves. Šajās ziņās esam ietvēruši savas prognozes attiecībā uz makroekonomisko vidi un citiem tirgus virzītājspēkiem.

Akciju tirgus indeksu rezultāti (līdz 2020. gada 31. maijam)

Reģions	Indekss	Valūta	Rezultāti							
			2020. g. maijs	Kopš 2020. g.sāk.	12 mēnešos	2015	2016	2017	2018	2019
ASV	S&P 500	USD	4,5%	-5,8%	9,4%	-0,7%	9,5%	19,4%	-6,2%	28,9%
Eiropa	MSCI EURO	EUR	4,3%	-18,0%	-8,4%	6,1%	1,7%	8,7%	-14,2%	22,0%
Austrum-eiropa	MSCI EM Eastern Europe	USD	7,9%	-24,3%	-13,3%	-8,1%	33,0%	12,9%	-8,3%	26,9%
Āzija	MSCI EM Āzija	USD	-0,5%	-11,3%	1,7%	-11,8%	3,8%	40,1%	-17,3%	16,6%
Latīn-amerika	MSCI EM Latīņamerika	USD	6,2%	-39,2%	-32,9%	-32,9%	27,9%	20,8%	-9,3%	13,7%

Mūsu prognozes

Pašreiz dzīvojam nenoteiktības gaisotnē. Notiek daudz kas tāds, ko iepriekš neesam pieredzējuši. Vissvarīgākais, protams, ir traģiskās COVID-19 sekas un lielā nenoteiktība saistībā ar vīrusa turpmāko izplatīšanos. Attiecīgi pašreiz atrodamies "kartē neapzīmētos ūdeņos" attiecībā uz tā ekonomiskajām sekām. Ņemot vērā valstu robežu nepieredzēto slēgšanu, un vīrusa ārkārtīgi strauju un tālejošo ietekmi uz tautsaimniecību, prognozējot nākotni, nevaram balstīties nedz uz ekonomiskajām teorijām, nedz līdzīgu vēsturisko pieredzi.

Taču, lai gan šī monumentālā nenoteiktība padara skaitliskās prognozes novecojušas jau to publicēšanas brīdī, ir pāris lietas, kuras mums ir faktiski zināmas un kuras varam izmantot, veidojot nākotnes scenārijus. Pasaules ekonomikā notiek mūsu ēras straujākā un dziļākā lejupslīde. Globālās izaugsmes rādītāji ir krasī samazinājušies, bezdarba līmenis sāk palielināties. Valdībām un centrālajām bankām nākas risināt jautājumus, ar kuriem iepriekš nav nācies saskarties.

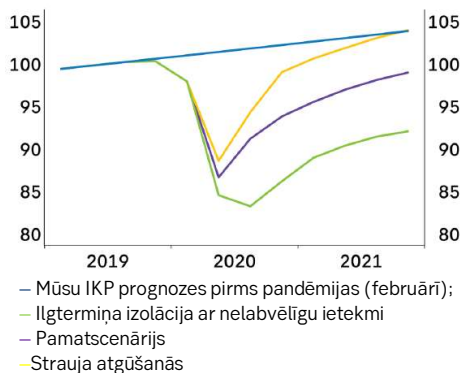
Turpmākā notikumu gaita, protams, ļoti lielā mērā ir atkarīga no tā, kā vīruss turpinās izplatīties un kādas būs reakcijas. Mēs strādājam, balstoties uz ekonomikas pamatscenāriju un diviem alternatīviem iznākumiem: vienu – cerīgāku un otru – drūmāku. Turpmāk ir aprakstīts mūsu pamatscenārijs, kas balstās uz pieņēmumu, ka Eiropas valstis un ASV drīzumā pakāpeniski atvērs savas robežas un ka pasaule spēs daudz labāk risināt ar vīrusu saistītās nebūšanas, lai kontrolētu tā ekonomiskās sekas.

Bez šaubām, pēkšņa darbības apturēšana, kas ir ietekmējusi ekonomiku, samazinās ražošanas resursu apjomu. Daudzu nozaru darbība ir paralizēta. Gan uzņēmumi, gan lielas tautsaimniecības nozaru daļas tiks aizvērtas uz visiem laikiem. Daudzi no ieviestajiem stimulēšanas pasākumiem ir vērsti uz to, lai ierobežotu šo ietekmi un palīdzētu uzņēmumiem pārdzīvot krīzi. Izolācijas laikposmos šie pasākumi neko daudz nepalīdz, taču, pieņemot, ka valstis var sākt atvērt savas robežas tempos, kurus apspriež politiskie līderi, jo sevišķi ražotājiem ir izredzes atgūties bez pārmērīgiem zaudējumiem. Tomēr ir problēma – ekonomikas izaugsmi nosaka pieprasījums. Bezdarba līmenis strauji pieaug. Jaunākie statistikas dati liecina, ka bezdarbs ASV ir ap 15%, salīdzinot ar mazāk nekā 4% vēl tikai pirms dažiem mēnešiem. Līdzīga aina vērojama arī Eiropā. Mūsaprāt, ka pat tad, ja izaugsme atjaunosies 2020. gada otrajā pusē, vēl tuvākos pāris gadus mums nāksies sadzīvot ar spēkiem, kuri bremzē ekonomisko izaugsmi.

Taču arī šie ierobežojumi nebūtu jāpārspilē. Pēc nesēnā pasaules IKP krituma, mēs sagaidām lielu atsitiena radīto izaugsmi, kaut arī no zema līmeņa. Kā minēts iepriekš, te palīdzēs plašie stimulēšanas pasākumi. Lēšams, ka valdības un centrālās bankas atbalsta kopsumma līdz šim ir pārsniegusi 17 triljonus USD; šo skaitli, iespējams, ir vieglāk saprast, ja pasaka, ka tas atbilst aptuveni 20% no pasaules IKP. Līdz šim minēto stimulu paketes galvenokārt bija vērstas uz krīžu pārvarēšanu: uzņēmumu glābšanu, likviditātes iepludināšanu finanšu sistēmā, kā arī procentu likmju līmeņa noturēšanu, tādējādi arī finansēšanas izmaksas. Tiklīdz ekonomika izkļūst no akūtās krīzes fāzes, uzmanības centrā būs pāreja uz ekonomikas atjaunošanu, gan attiecībā uz ražošanu un pieprasījumu. Šeit sagaidāms, ka lielle stimulu pasākumi tiks turpināti, jo īpaši no valdību puses.

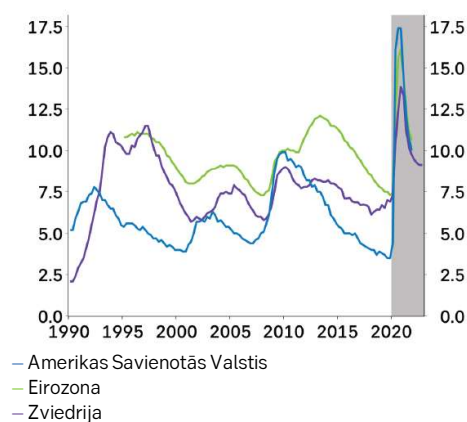
Mūsaprāt, izaugsme atjaunosies šā gada otrajā pusē, un mēs pieredzēsim diezgan strauju atgūšanos ar stabiliem pieauguma procentiem nākamgad, taču, ņemot vērā pašreizējo darbības apturēšanu, pastāv iespēja, ka līdz brīdim, kad ekonomika atgūsies līdz savam iepriekšējam līmenim, paies vairāki gadi. Mūsaprāt, nākamā gada beigās pasaules IKP būs par aptuveni 5 procentiem zemāks nekā tika prognozēts pirms pandēmijas (februārī).

Ekonomikas atveseļošanās scenāriji

Saskaņā ar mūsu pamatscenāriju ekonomikas izaugsme notiks veselīgā tempā, taču dziļā krituma dēļ paies vēl vairāki gadi, pirms ekonomika atgūsies. Mūsuprāt, globālā ekonomikā, ko mēra IKP, 2021. gada beigās vēl joprojām būs par aptuveni 5 procentpunktiem zemāka nekā ja tā būtu īstenojušās pirms krīzes prognozētās tendences.

Satrauc rekordstraujais bezdarba līmeņa kāpums

Bezdarbs strauji pieaudzis līdz līmenim, kas nav novērots kopš 1930. gada depresijas. Tas būtiski ietekmēs pieprasījumu. Taču lielākoties bezdarba līmeņa palielinājumu veido pagaidu darbības, piemēram, atlaišana no darba. Ja ekonomika restartēsies saskaņā ar prognozēm, tad bezdarba līmenis strauji samazināsies, taču pastāv liels risks, ka situācija pasliktināsies, pirms tā uzlabosies.

Ņemot vērā līdzšinējo politiku – valsts aizņēmumus, lai segtu stimulēšanas pasākumu izdevumus, un centrālo banku veikto naudas drukāšanu, lai segtu obligāciju iegādi, rodas divi svarīgi jautājumi: kā tas viss būtu jāfinansē un vai galu galā strauji nepalielināsies inflācija?

Attiecībā uz finansēšanu, mūsuprāt, problēmu nebūs, vismaz tuvākajā nākotnē. Atbilde uz jautājumu par to, no kurienes nauda nāks, ir – no lielajiem stimulēšanas pasākumiem, proti, pieaugs valsts parāds, centrālajām bankām pērkot valstu un citu emitētās obligācijas. Tas ir tāpat kā ļaut centrālajām bankām drukāt jaunu naudu. Teorētiski, tās var to darīt neierobežotā daudzumā. Lielāks valsts parāds varētu izvērsties par problēmu divos gadījumos: 1) ja pieaugs procentu likmes, vai ja 2) aizdevēji pieprasīs atmaksāt parādu. Procentu likmes, protams, lielā mērā kontrolē centrālās bankas, un tās ir arī aizdevēji (obligāciju emitenti), tāpēc neviens no šiem riskiem noteikti nekļūs par problēmu tuvākajā nākotnē.

Runājot par inflāciju, īstermiņa spēki turēs to zemā līmenī. Vājāks pieprasījums un augstāks bezdarba līmenis noteiks atalgojuma apmēra mazināšanos un cenu pieaugumu, savukārt elektrības cenas tuvākajā nākotnē veicinās inflācijas līmeņa virzību uz nulli. Pēc dažiem gadiem inflācija, iespējams, atkal palielināsies, taču, mūsuprāt, strukturālie spēki, kuri iepriekš turēja inflāciju zemā līmenī, vēl joprojām darbosies, jo īpaši globalizācija un digitalizācija/automatizācija. Pēdējā tendence varētu pastiprināties, jo šajā laikā esam iemācījušies, ka arvien lielāku ikdienas dzīves daļu ir iespējams pārvaldīt bez pārbraucieniem, sapulcēm ar biznesa partneriem un citām aktivitātēm.

Visbeidzot, ja pazīmes tomēr varētu liecināt par inflācijas palielināšanos, tad centrālajām bankām ir iespējas strauji mazināt likviditāti tirgū, tādējādi aizturot minēto tendenci. Līdz ar to ne parāds, ne inflācija neradīs problēmas īstermiņā vai vidējā termiņā, toties sekas nāksies risināt, jo īpaši sadalot lomas starp centrālajām bankām un politiskajiem līderiem, pieaugot centrālo banku iespējamajai ietekmei.

Rezumējot iepriekš minēto, lai gan, iespējams, paies vairāki gadi, pirms ekonomika atgūs savas iepriekšējās izaugsmes tendences, mūsuprāt, atsitienu varētu gaidīt jau tuvāko ceturkšņu laikā. Tas dod mums iemeslu būt piesardzīgi optimistiskiem par akciju tirgus perspektīvām ilgtermiņā, kaut arī to cenas kāpums pēdējo nedēļu laikā liekas nedaudz par strauju un neprātīgu. Akcijas ir kļuvušas dārgākas, no vēsturisku standartu aspekta raugoties, kas, iespējams, palielinās neveiksmju risku, ja notiks jaunas vilšanās.

Taču joprojām zemās procentu likmes un obligāciju ienesīgums, kā arī izredzes, ka ekonomiskā izaugsme aizņems pāris gadus, liek domāt, ka nākotnē augstākas akciju cenas varētu būt pieņemamas. Šobrīd mēs lūkojamies uz tirgus lejupslīdi kā pirkšanas iespēju potenciālu.

Mūsuprāt, nav nepieciešams lieku reizi norādīt uz to, ka varam sagaidīt vairāk drāmas gan ziņu virsrakstos, gan finanšu tirgos. Brīdī, kad izkļūsim no tumšā tuneļa, kas ir saistīts ar koronavīrusa pandēmiju, daudzas lietas vairs nebūs tādas kā iepriekš. Esam pazemīgāki nekā parasti attiecībā uz nākotnes izaicinājumiem. Taču nepieredzēti agresīvie stimulēšanas pasākumi un ārkārtīgi zemās procentu likmes un obligāciju ienesīgums kombinācijā ar akciju tirgus spēju raudzīties pāri šodienas krīzei uz turpmāko izaugsmi rada mūsos pārliecību par iespēju ilgtermiņā gūt atdevi no riskantākiem ieguldījumiem.

Avots: SEB Investment Outlook, 2020. gada maijs

Iepriekš minētā informācija ir paredzēta tikai informatīviem nolūkiem. Tā nav uzskatāma par ieguldījumu konsultāciju, ne arī par kāda produkta vai pakalpojuma piedāvājumu. Ne šis dokuments, ne tajā aprakstītie produkti nav paredzēti izplatīšanai vai pārdošanai Amerikas Savienotajās Valstīs vai personām, kas ir Amerikas Savienoto Valstu rezidenti (ASV personas), un šāda izplatīšana var nebūt likumīga. SEB neatbild par ieguldīšanas lēmumiem, kas pieņemti, balstoties uz iepriekš minēto informāciju. Sniegtās informācijas pamatā esošie dati iegūti no avotiem, kurus SEB uzskata par ticamiem. SEB nevar saukt pie atbildības par informācijas pilnīgumu vai pareizību, vai par zaudējumiem, kas var rasties šādas informācijas iegūšanas rezultātā. Ieguldījumi akcijās, fondos un citos vērtspapīros ir saistīti gan ar iespējām, gan ar riskiem. Ieguldījumu tirgus vērtība var gan palielināties, gan samazināties. Dažkārt zaudējumu apmērs var pārsniegt sākotnējā ieguldījuma apmēru. Jūsu peļņu no ieguldījumiem, kas veikti ārvalstu tirgos, var ietekmēt valūtas kursu svārstības. Ne aprakstīto ieguldījumu produktu ienesīgums, ne iepriekšējo vai nākotnes periodu finanšu rādītāji nav nākamā periodu ienesīguma apslūjums vai pamatojums.

Pirms lēmumu par ieguldīšanu pieņemšanas, iesakām rūpīgi izanalizēt finanšu, juridiskos, regulējošos, grāmatvedības un nodokļu jautājumus, kas saistīti ar ieguldījumu veikšanu fondos, kā arī izvērtēt visus ar ieguldījumu saistītos riskus, kā arī ieguldījumu atbilstību un piemērotību. Nepieciešamības gadījumā, lai iegūtu sīkākus paskaidrojumus, lūdzu, vērsieties pie SEB konsultanta, bet nodokļu jautājumos – pie attiecīgās jomas speciālista. Vispārīga informācija par ieguldījumiem un vērtspapīriem ir pieejama SEB tīmekļa vietnē <https://www.seb.lv>